प्रश्नपत्र में प्रश्नों की कुल संख्या-15

प्री-वार्षिक परीक्षा-2020
कक्षा - 8
विषय - संस्कृत : लिखित

रोल नं. _____

मुद्रित पृष्ठों की कुल संख्या- 06

सेट - A

समय- 3 घंटे **पूर्णांक - 90**

नोट- सभी प्रश्न हल करना अनिवार्य है। प्रश्न के निर्धारित अंक उसके सामने दिए हुए हैं।

प्रश्न 1 उचितविकल्पं चित्वा लिखत- (5x1=5)

(i) गणतन्त्रदिवसः भवति-

(अ) अगस्तमासे (ब) जुलाईमासे

(स) जनवरिमासे (द) दिसम्बरमासे

(ii) ओरछा अस्ति -

(अ) मण्डलामण्डले (ब) निवाड़ीमण्डले

(स) अशोकनगरमण्डले (द) बैतूलमण्डले

(iii) मनसा सततम् -

(अ) वदनीयम् (ब) करणीयम्

(स) स्मरणीयम् (द) रमणीयम्

(iv) कस्तूरी जायते -

(अ) सिंहात् (ब) उष्ट्रात्

(स) गजात् (द) मृगात्

(v) "ग्रामे" इत्यस्मिन् पदे विभक्तिः अस्ति -

(अ) पञ्चमी (ब) सप्तमी

(स) तृतीया (द) द्वितीया

प्रश्न 2 प्रदत्तशब्दैः रिक्तस्थानानिपूरयत- (5x1=5)

(वानरसेना, द्वन्द्व, चटकायुगलं, मध्यप्रदेशस्य, तृणात्)

(i) निम्बवृक्षे एकं ..... प्रतिवसति स्म।

(ii) नर्मदानदी ..... जीवनदायिनी कथ्यते।

(iii) तया ..... नाम्नी बालकानां संङ्घटना कृता।

(iv) चिन्ता ..... बहुतरी।

(v) "रामलक्ष्मणौ" पदे ..... समासः भवति।

प्रश्न 3 अधोलिखित प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत– (5x1=5)

(i) चन्द्रशेखरः कां भाषाम् अधीतवान्?

(ii) वृत्तं केन रक्ष्यते?

(iii) चित्रकूटे जलप्रपातस्य नाम किम्?

(iv) हट्टदिने के आगच्छन्ति?

(v) कर्मणां लेखनं कस्य पार्श्व अस्ति?

प्रश्न 4 अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि एकवाक्येन लिखत– (5x3=15)

(i) भारते फलितज्योतिषस्य प्रथमः आचार्यः कः अभवत्?

(ii) यूनां प्रेरकः पथ प्रदर्शकश्च कः?

(iii) मित्रस्य कार्यं कः साधयति?

(iv) अहिल्याबाई कीदृशी महिला आसीत्?

(v) केषाम् आज्ञा अविचारणीया?

प्रश्न 5 पाठ्यपुस्तस्य एकं श्लोकं लिखत यः अस्मिन् प्रश्नपत्रे नास्ति। (5)

प्रश्न 6 अधोलिखित संख्याः संस्कृते लिखत– (5x1=5)

(i) 22 (ii) 40 (iii) 35 (iv) 50 (v) 27

प्रश्न 7 अशुद्धवाक्यानि शुद्धानि कुरुत – (5x1=5)

(i) श्रीगणेशं नमः।

(ii) हिमालयेन गंगा प्रवहति।

(iii) लता लेखः लिखति।

(iv) छात्रः फले खादसि।

(v) विद्यालयस्य परितः वृक्षाः सन्ति।

प्रश्न 8 अधोलिखितशब्दानां सन्धि विच्छेदं कृत्वा सन्धिनाम लिखत– (5x1=5)

(i) देवालयः (ii) दिग्गजः

(iii) मनोरथः (iv) जगदीशः

(v) गायकः

अथवा

अधोलिखितपदानां समासविग्रहं कृत्वा समासनाम लिखत–

(i) पञ्चवटी (ii) पीताम्बरः

(iii) दीनदानम् (iv) हरिहरौ

(v) यथाशक्ति

प्रश्न 9 निर्देशानुसारं धातुरूपाणि लिखत– (4x1=4)

(i) पठ् – लृट्लकारः (भविष्यकालः) – उत्तमपुरुषः – बहुवचनम्

(ii) क्रीड् – लोट्लकारः (आज्ञार्थकः) – मध्यमपुरुषः – एकवचनम्

(iii) लिख् – लट्लकारः (वर्तमानकालः) – प्रथमपुरुषः – एकवचनम्

(iv) लभ् – लट्लकारः (वर्तमानकालः) – प्रथमपुरुषः – एकवचनम्

अथवा

निर्देशानुसारं शब्दरूपाणि लिखत–

(i) फल – द्वितीयाविभक्तिः – बहुवचनम्

(ii) लता – सप्तमीविभक्तिः – एकवचनम्

(iii) राजन् – षष्ठीविभक्तिः – एकवचनम्

(iv) बालक – तृतीयविभक्तिः – द्विवचनम्

प्रश्न 10 अधोलिखितपदानां धातुं प्रत्ययं च पृथक् कुरुत– (5x1=5)

(i) गत्वा (ii) खादितवान्

(iii) पठितुम् (iv) आदाय

(v) पीतः

अथवा

अधोलिखित–उपसर्गान्–योजयित्वा पदनिर्माणं कुरूत–

(i) परा (ii) प्र (iii) परि (iv) सु (v) अधि

प्रश्न 11 श्लोकपूर्तिं कुरूत– (4)

.....कार्यहन्तारं प्रत्यक्षे .....।

वर्जयेत्तादृशं .....विषकुम्भं.....।।

अथवा

अव्ययानां वाक्यप्रयोगं कुरुत–

(i) प्रातः (ii) सर्वत्र

(iii) कदा (iv) तत्र

प्रश्न 12 अधोलिखितगद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरराणि संस्कृते लिखत– (7)

जीवनस्यार्थः उन्नतिरस्ति। उन्नतेः तात्पर्यं हृदयस्यौदार्यमस्ति। परोपकारः एव जीवनगतिः। स्वार्थभावः एव मृत्युः। प्रेमभावः एव जीवनम्। द्वेषभावः एव मृत्युः। प्रेमभावः एव भक्तिः ज्ञानं मुक्तिश्चास्ति। प्रेम विना नेदं यदिदमुपासते।

(i) जीवनगतिः कः अस्ति?

(ii) उन्नतेः तात्पर्यं किम्?

(iii) जीवनस्य अर्थः कः अस्ति?

(iv) "परोपकारः" इत्यस्य पदस्य सन्धिविच्छेदं कुरुत।

अथवा

माघमासस्य शुक्लपक्षस्य पञ्चम्यां तिथौ ऋतुराजवसन्तस्य आगमनसूचना भवति। वसन्तपन्चमी श्रीपञ्चमी नाम्ना अपि ज्ञायते। अस्मिन् समये प्रकृतेः सौन्दर्यं चरमोत्कर्षं प्राप्नोति। सर्वत्र रमणीयतायाः दर्शनं भवति। वृक्षेषु नूतनकिसलयरागः राजते। क्षेत्रेषु सर्षप पुष्पाणां सुषमा पीतिमा च मनोहारिणी दृश्यते। आम्रेषु मञ्जरीं परितः भ्रमन्तः भ्रमराः दृश्यन्ते। कोकिलानां मधुरस्वरः चित्तम् आकर्षति।

(i) वसन्त पञ्चमी कस्य आगमनं सूचयति?

(ii) केषु नूतनकिसलयरागः राजते?

(iii) कोकिलानां मधुरस्वरः किम् आकर्षति?

(iv) "वृक्षेषु" शब्दे का विभक्तिः?

प्रश्न 13 अधोलिखितपद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत- (7)

निर्धनस्य विषं भोगो निस्सत्त्वस्य विषं रणम्।
अनभ्यासे विषं शास्त्रम् अजीर्ण भोजनं विषम्।।

(i) अजीर्णे विषं किम्?

(ii) शास्त्रं कदा विषम्?

(iii) निस्सत्त्वस्य किं विषम्?

(iv) "विषम्" इत्यस्य शब्दस्य विलोमशब्दं लिखत्।

अथवा

नरत्वं दुर्लभं लोके, विद्या तत्र सुदुर्लभा।
कवित्वं दुर्लभं तत्र, शक्तिस्तत्र सुदुर्लभा।।

(i) नरत्वं कुत्र दुर्लभम्?

(ii) लोके कवित्वं कीदृशम्?

(iii) लोके विद्या कीदृशी?

(iv) "शक्तिस्तत्र" इत्यस्मिन् पदे कः सन्धिः?

प्रश्न 14 प्रदत्तैः शब्दैः पत्रं पूरयत- (6)

(कार्यम्, निवेदनम्, विद्यालयम्, एकदिवसीयम्, शिष्या, श्रीमान्)

सेवायाम्,

..... प्रधानाध्यापक महोदयः
शासकीयमाध्यमिक विद्यालयः
दशपुरम्

महोदय!

विनम्रं ..... अस्ति यत् अद्य मम गृहे आवश्यकं ..... अस्ति। अत एव अहं ..... आगन्तुं न शक्नोमि। अतः 21/01/2020 दिनाङ्कस्य ..... अवकाशं स्वीकरोतु।

दिनांक 20/01/2020

भवतः
आज्ञाकारिणी .....
शालिनी
अष्टमी-कक्षा

अथवा

प्रदत्तैः शब्दैः पत्रं पूरयत-

(विषय, प्रथमे, अजय !, विवाहोत्सवः, शीघ्रं भवान्)

प्रियमित्र ! ..... गुराड़ियाग्रामतः

नमो नमः 03/02/20202

अत्यन्तप्रसन्नतायाः ..... अस्ति, यत् मम अग्रजस्य ..... आगामि मार्चमासस्य..... दिनाङ्के भविष्यति। अतः ..... परिवारेण सह निश्चयेन आगच्छतु। अहं ..... पत्रिकां प्रेषयिष्यामि।

तव मित्रम्

पीयूषः

प्रश्न 15 अधोलिखितेषु एकस्मिन् विषये सप्तवाक्येषु संस्कृते निबन्धं लिखत- (7)

(i) उद्यानम (ii) धेनुः

(iii) पुस्तकम् (iv) विद्यालयः